

PARAIŠKŲ IR ATASKAITŲ TEIKIMO
ELEKTRONINĖ SISTEMA

Reikminių tyrimų temų pasiūlymai

PASIŪLYMAS DĖL REIKMINIŲ TYRIMŲ TEMOS

1. DUOMENYS APIE PATEIKĖJĄ	
1.1. Institucijos pavadinimas	Teisingumo ministerija
1.2. Institucijos atstovas, įgaliotas spręsti su teikiamu temos pasiūlymu susijusius klausimus:	
pareigos	Bausmių vykdymo politikos grupės patarėja
vardas	Inga
pavardė	Griškevičienė
telefonas	+37060256324
el. paštas	inga.griskeviciene@tm.lt

2. TEMOS PASIŪLYMO APRAŠYMAS

2.1. Temos pavadinimas	
Nuteistųjų socialinių ryšių stiprinimas kalėjimuose	
2.3. Tyrimų trukmė	
Tyrimų, reikalingų problemai išspręsti, trukmė	12 mėn.
2.5. Temos (problemos) svarba valstybei ir visuomenei	
<i>Aprašoma sprendžiama problema, nurodomos esminės jos priežastys, jei reikia, palyginant Lietuvos padėtį aptariamu klausimu su kitomis Europos Sąjungos valstybės narėmis, pateikiama informacija apie institucijos praktikoje kylančių problemų mastą, situacijos analizė; vadovaujantis turimais įrodymais ir duomenimis (kiekybiniais rodikliais) pagrindžiamas problemos aktualumas ir realus mokslu grįstų sprendimų poreikis (ne daugiau kaip 4000 spaudos ženklų)</i>	
Nuteistųjų socialinių ryšių palaikymas su artimaisiais – vienas svarbiausių veiksnių darančių įtaką asmens integracijai į visuomenę po ilgalaikės izoliacijos. Komunikacija ir socialinių ryšių atkūrimas bei stiprinimas ne tik su šeimos nariais, bet ir kitais artimaisiais prisideda prie pasirengimo išeiti į laisvę. Asmenys, atliekantys laisvės atėmimo bausmę, bendraudami su asmenimis ne iš kalėjimo aplinkos, stiprina pasitikėjimą savimi ir taip auga jų savivertė, kurios dėka pasirengimas išėjimui į laisvę tampa įveikiama užduotimi (Gerybaitė, 2022). Taip pat tyrimai rodo, kad įkalinimo atveju santykių su šeima ir artimaisiais	

palaikymas tampa ypatingai sudėtingas. Reikšmingas, padėjęs gerokai apsunkinantis veiksnys – socialinių ryšių praradimas, vidinis nerimas ir baimė galutinai prarasti bet kokius ryšius su išoriniu pasauliu (Sakalauskas, 2017).

Remiantis užsienio šalių patirtimi, **artimi socialiniai ryšiai yra labai svarbus apsauginis veiksnys, todėl jų stiprinimas gali ženkliai prisidėti prie kriminalinio recidyvo mažinimo.** Europos Tarybos vystymo banko (toliau – ETVB) 2021 metų ataskaitoje „Už grotų ir sienų: Kalėjimų sistemų modernizavimas siekiant mažinti socialinę atskirtį“ teigiama, kad **ryšių su vaikais palaikymas užtikrina geresnę nuteistųjų psichikos sveikatą, didesnę tikimybę susirasti darbą ir efektyvesnę priklausomybių kontrolę.** Be to, skatina prosocialesnį ir labiau bendradarbiaujantį nuteistųjų elgesį atliekant laisvės atėmimo bausmę ir kuria didesnę motyvaciją įsitraukti į reabilitacines veiklas.

Vokietijos federacijos praktika rodo, kad kalėjimuose intensyviai organizuojamos paslaugos nuteistųjų socialinių ryšių palaikymo tematika. Kalėjimuose yra socialinio darbo skyriai, kuriuose dirba socialinis darbuotojas darbui su šeimomis. Jis atsakingas už bendravimą su nuteistųjų šeimomis, bendradarbiavimą su įstaigomis atsakingomis už mažamečių ir nepilnamečių vaikų interesų atstovavimą bei nevyriausybėmis organizacijomis, kurios teikia paslaugas įkalintų asmenų šeimoms.

Kipro Respublikos kalėjimuose siekiama padėti nuteistiesiems išlaikyti artimą kontaktą su jų šeimos nariais ir ypatingai vaikais. Sudaroma galimybė su vaikais bendrauti vaizdo skambučiais atsižvelgiant ir į laiko juostų skirtumą, kai nuteistasis užsienio pilietis ir vaikai gyvena svetur. Nuteistieji organizuoja renginius, kurių metu nuteistųjų artimieji lankosi kalėjime, o kalėjimo personalas nuteistųjų vaikams įteikia dovanėles. Taip pat kalėjimo teritorijoje yra įrengta vaikų žaidimų aikštelė, kad apsilankymo metu šeimos turėtų galimybę su vaikais užsiimti veikla lauke.

Vengrijos kalėjimų personalas siekdamas padėti nuteistiesiems išlaikyti pozityvų santykį su artimaisiais ir mažamečiais/ nepilnamečiais vaikais iniciavo praktiką, kurios metu nuteistieji daro balso įrašą (seka pasaką), kurį paskui kalėjimo personalas išsiunčia šeimoms. Organizuojamos vaikų stovyklos, kurias apmoka kalėjimų tarnyba ir NVO. Stovyklų metu vaikai gali tam tikram laiko tarpui susitikti su įkalintu tėvu/ motina.

Airijos Respublikos praktiko rodo, kad kalėjimų personalui, kurie turi tiesioginį kontaktą su nuteistųjų vaikais, organizuoja bendravimo įgūdžių tobulinimo mokymus. Taip pat kiekviename kalėjime yra darbuotojas atsakingas už nuteistųjų ryšių su šeimą palaikymą. Įkalinimo įstaigoje esantiems nuteistiesiems organizuojami tėvystės kursai (šeimos ryšių programa) (Children of Prisoners Expert Group Meeting, 2019).

Lietuvos kalėjimuose vis stiprėjant socialiniam darbui pastebėta, kad **socialinis darbas su šeima kalėjimuose tai vis dar neįprasta praktika, todėl šiuo metu tai nėra intensyvus procesas.** Siekiant stiprinti nuteistųjų ryšius su jų artimaisiais, Lietuvos kalėjimų tarnyba per 2023 m. bei 2024 m. pirmą ketvirtį ėmėsi iniciatyvų ir socialinius darbuotojus, dirbančius kalėjimų Resocializacijos skyriuose apmokė Socialinio darbo su nuteistuoju ir jo šeima technikų. Taip pat 2024 m. metiniuose veiklos rodikliuose numatyta, kad šias technikas turi taikyti pagal nuteistųjų poreikį siekiant kryptingo darbo socialinių ryšių atkūrimo/palaikymo/stiprinimo srityje.

Įvertinus tai, kad **Socialinio darbo su nuteistuoju ir jo šeima technikų taikymas yra ganėtinai nauja Lietuvos kalėjimų tarnybos praktika**, o ryšių su artimaisiais atkūrimas ir palaikymas yra reikšmingas nuteistųjų resocializacijos veiksnys, *ypač svarbu atlikti mokslinius tyrimus, atskleisiančius darbo su nuteistojo šeima kaip socialinio darbo metodo taikymo poveikį nuteistojo resocializacijos procesui bei integracijai į visuomenę*. Tokio pobūdžio tyrimų rezultatai būtų svarbūs Lietuvos kalėjimų tarnybos mokslu grįstos socialinio darbo praktikos formavimui, taip pat *efektyvesnei nuteistųjų resocializacijai, kuri padėtų mažinti laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų nusikalstamo elgesio recidyvą*. Pažymėtina, kad tokių tyrimų rezultatai būtų itin svarbūs ir valstybei bei plačiai visuomenei, kadangi jie *padėtų užtikrinti didesnę visuomenės saugumą bei mažesnę nusikalstamų veikų lygį*.

(Išsamus temos pagrindimas yra pateikiamas priede Nr. 2)

2.6. Spręstini institucijos, teikiančios temos pasiūlymą, uždaviniai

Nurodoma, kokius uždavinius institucija tikisi išspręsti savo reguliavimo sferoje, pasinaudodama gautais tyrimų rezultatais, įsivertinama, kad uždaviniams išspręsti būtini moksliniai tyrimai, detalizuojamos tikslinės visuomenės grupės ir (ar) kiti naudos gavėjai, nurodoma, koks numatomas tokių sprendimų poveikis jiems (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Tyrimo tikslas – išanalizuoti Lietuvos ir užsienio kalėjimuose taikomų priemonių nuteistųjų socialinių ryšių palaikymui/ stiprinimui/ atkūrimui poveikį.

Uždaviniai:

1. Ištirti Lietuvos kalėjimuose taikomų priemonių socialinių ryšių palaikymui/ stiprinimui/ atkūrimui atitikimą nuteistųjų poreikiams.
2. Atskleisti kalėjimų darbuotojų požiūrį į Lietuvos ir užsienio kalėjimuose egzistuojančias priemones nuteistųjų socialinių ryšių palaikymui/ stiprinimui/ atkūrimui.
3. Atskleisti Lietuvos kalėjimuose bausmę atliekančių nuteistųjų požiūrį į Lietuvos ir užsienio kalėjimuose egzistuojančias priemones nuteistųjų socialinių ryšių palaikymui/ stiprinimui/ atkūrimui.

Lietuvos kalėjimuose vis stiprėjant socialiniam darbui pastebėta, kad socialinis darbas su šeima, plačiai taikomas socialinių darbuotojų veikloje, tačiau kalėjimuose tai vis dar neįprasta praktika, todėl šiuo metu tai nėra intensyvus procesas. Socialinio darbuotojo tiesioginis bendravimas su nuteistojo šeima leistų ne tik stiprinti tarpusavio nuteistojo ir jo šeimos santykį, tačiau ir kurti pagarbą bei pasitikėjimus grįstus socialinius santykius su bausmę atliekančiu asmeniu. Visa tai padėtų ne tik socialiniam darbuotojui, tačiau kalėjimo personalui įsivertinti darbo rezultatus, taikomų priemonių tinkamumą, pasidaryti išvadas ir priimti sprendimus dėl resocializacijos darbo tęstinumo. Tyrimo rezultatai gali prisidėti prie socialinių darbuotojų ir kitų skyrių darbuotojų kompetencijų tobulinimo bei naujų priemonių darbe su nuteistaisiais įtraukimo.

Socialinių ryšių atkūrimas bei stiprinimas ne tik su šeimos nariais, bet ir kitais artimaisiais prisideda prie nuteistojo pasirengimo išeiti į laisvę. ***Aiškūs, tikslūs ir kokybiškai taikomi metodai plačiąją prasme (ilgalaikėje perspektyvoje) padėtų nuteistiesiems įgyvendinti asmeninius poreikius, savarankiškai spręsti problemines sritis bei tenkinti poreikius teisėtais būdais taip nenusikalstant iš naujo***

2.7. Temos sąsajos su strateginiais valstybės dokumentais

Pateikiamos nuorodos į atitinkamus strateginius valstybės dokumentus, pridedami komentarai ir kita susijusi informacija (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

1. Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksas <<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.171368/asr>> reglamentuojantis nuteistųjų socialinių ryšių palaikymą asmeniui atliekant laisvės atėmimo bausmę;
2. Įsakymas Dėl Iš laisvės atėmimo bausmės atlikimo vietų paleidžiamų (paleistų) asmenų socialinės integracijos tvarkos aprašo patvirtinimo <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/f0de4554095911ebbedbd456d2fb030d/asr> reglamentuojantis nuteistųjų socialinės integracijos procesą prieš ir po paleidimo iš laisvės atėmimo vietos, tame tarpe ir nuteistojo socialinių ryšių atkūrimo/palaikymo/stiprinimo problematikos sprendimą;
3. Nuteistųjų laisvės atėmimo bausme resocializacijos reformos Lietuvoje koncepcija < <http://kalejimai.lt/lt/kalejimu-departamentas/probacija-ir-reintegracija-d1f8.html>> numato, kad asmenys, kuriems yra paskirta atlikti laisvės atėmimo bausmę, turėtų ją atlikti kalėjime esančiame arčiausiai nuteistojo gyvenamosios vietos siekiant išlaikyti stiprius socialinius ryšius.

2.8.1. Pagrindžiama, kodėl problemą reikalinga spręsti skubiai

(ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Nuteistųjų socialinių ryšių stiprinimas yra **neatidėliotinas ir ypatingai svarbus, nes prisidėtų prie šiuo metu valstybėje ir visuomenėje kylančius iššūkių sprendimo sietino su nuteistųjų grįžimu į visuomenę ir sklandžios integracijos į ją užtikrinimo**. Socialinių ryšių palaikymas yra vienas svarbiausių apsauginių veiksmų, motyvuojančių asmenis elgesio ir mąstymo pokyčiams. Be to, **stiprūs, pagarbūs ir pasitikėjimu grįsti šeimyniniai santykiai padeda spręsti nuteistųjų gyvenamosios vietos, finansinės gerovės, paramos maistu ir drabužiais klausimus bei kitas identifikuojamas problemines sritis, kurios prisideda prie biudžetinių įstaigų bei nevyriausybinių organizacijų darbuotojų darbo krūvio mažinimo, finansinių išteklių taupymo, nes būtinų teikti socialinių paslaugų kiekis, laisvės atėmimo bausmę atlikusiam asmeniui sumažėja**. Tad, siūlomas tyrimas prisidėtų ir prie **valstybės biudžeto lėšų taupymo, socialines paslaugas teikiančių specialistų darbo krūvio mažinimo**.

Nesant stipriems nuteistųjų socialiniams ryšiams su artimaisiais didėja asmens socialinės atskirties (benamystės) tikimybė po laisvės atėmimo bausmės atlikimo, o tai suponuoja **žalą tiek valstybei, tiek visuomenei, nes socialinė atskirtis apima kelias atskyrimo dimensijas: atskyrimą nuo darbo rinkos (nuo pajamas teikiančios veiklos), vartojimo (turimos pajamos nesuteikia galimybės užtikrinti net pagrindinių poreikių), galimybių daryti įtaką politiniam šalies gyvenimui; tokie asmenys yra atskirti socialiai (nutolimas nuo visuomeninių ir socialinių vertybių), visos šios priežastys didina nusikalstamų veikų, tokio kaip vagystės, plėšimai, smurtas, tikimybę. Taigi, siūlomas tyrimas skatintų didesnę visuomenės saugumą bei mažintų socialinę atskirtį**.

Dar viena svarbi yra darbo su nuteistuoju ir jo šeima kryptis sietina su sėkmingos nuteistojo resocializacijos bei pakartotinio nusikalstamo elgesio kontekstu. Teisės pažeidėjų resocializacija yra procesas, kuris prasideda įvairiomis intervencijomis kalėjime ir tęsiasi asmeniui išėjus į laisvę. Taigi, socialinių darbuotojų profesinių kompetencijų ugdymas darbo su nuteistuoju ir jo šeima tematikoje **prisidės prie Europos Tarybos institucijų bei Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos rekomenduojamų ir skatinamų pokyčių bei iniciatyvų bausmių vykdymo sistemoje**.

2.9. Laukiami reikminių tyrimų projekto rezultatai, nurodant rezultatų formą

Nurodoma, kokių rezultatų institucija tikisi iš projekto ir kokia forma šie rezultatai turėtų būti pateikti (studija, praktinės rekomendacijos, metodikos padėčiai tam tikroje srityje įvertinti ir prognozuoti, priemonės, modeliai, scenarijai, tinklai, naujos technologijos, nauji metodai ir pan.) (ne daugiau kaip 2000 spaudos ženklų)

Siekiant aktyviai ir tikslingai taikyti socialinio darbo su nuteistuoju ir jo šeima metodą kalėjimuose, aktualu apžvelgti išsamius tyrimo rezultatus pateiktus mokslo studijos ataskaitos forma, gauti glaustas praktines rekomendacijas pateikiant įžvalgas nuteistųjų socialinių ryšių su artimaisiais priemonių taikymui ir kryptingam jų pasirinkimui.

Papildoma informacija

2.5. Temos (problemos) svarba valstybei ir visuomenei

Nuteistųjų socialinių ryšių palaikymas su artimaisiais – vienas svarbiausių veiksnių darančių įtaką asmens integracijai į visuomenę po ilgalaikės izoliacijos. Komunikacija ir socialinių ryšių atkūrimas bei stiprinimas ne tik su šeimos nariais, bet ir kitais artimaisiais prisideda prie pasirengimo išeiti į laisvę. Asmenys, atliekantys laisvės atėmimo bausmę, bendraudami su asmenimis ne iš kalėjimo aplinkos, stiprina pasitikėjimą savimi ir taip auga jų savivertė, kurios dėka pasirengimas išėjimui į laisvę tampa įveikiama užduotimi (Gerybaitė, 2022). Taip pat tyrimai rodo, kad įkalinimo atveju santykių su šeima ir artimaisiais palaikymas tampa ypatingai sudėtingas. Reikšmingas, padėjęs gerokai apsunkinantis veiksnys – socialinių ryšių praradimas, vidinis nerimas ir baimė galutinai prarasti bet kokius ryšius su išoriniu pasauliu (Sakalauskas, 2017). Manoma, kad **patirta socialinė atskirtis skatina antisocialų elgesį ir didina nusikalstamo elgesio recidyvo riziką** (Solda & Villeval, 2020).

Socialinių ryšių su artimaisiais palaikymo aktualumą pagrindžia statistiniai duomenys. Lietuvos kalėjimų tarnybos atlikto „Nuteistųjų apklausos dėl ryšio su (nepilnamečiais) vaikais“ tyrimo duomenys rodo, kad 28 proc. tyrimo dalyvių yra vieniši, 26 proc. – susituokę, 24 proc. – išsiskyrę, 16 proc. – turintys partnerę(-į). Vadinasi, 42 proc. dalyvių, atliekančių laisvės atėmimo bausmę turi šiuo metu aktualius šeiminius ryšius. Tyrimas rodo, kad 58 proc. tyrimo dalyvių turi vaikų, ir daugiau nei 40 proc. jų yra nepilnamečiai. Dažniausiai jų turi vieną ar du, tačiau yra nuteistųjų, kurie turi iki aštuonių nepilnamečių vaikų. Didžioji dalis (70 proc.) vaikų, tėvui ar motinai atliekant laisvės atėmimo bausmę, gyvena su savo biologiniu tėvu arba motina. 15 proc. gyvena su savo giminaičiais (seneliais, dėdėmis, tetomis ir pan.); apie 8 proc. vaikų gyvena su globėjais arba globos namuose (LKT, 2021). Taigi, stipriam socialinių ryšių su artimaisiais bei nepilnamečiais vaikais palaikymui kelia iššūkius ne tik laisvės atėmimo bausmę atliekančio asmens izoliacija, tačiau ir ryšys su dabartiniu vaikų fiziniu ar instituciniu globėju.

Remiantis užsienio šalių patirtimi, **artimi socialiniai ryšiai yra labai svarbus apsauginis veiksnys, todėl jų stiprinimas gali ženkliai prisidėti prie kriminalinio recidyvo mažinimo**. Europos Tarybos vystymo banko (toliau – ETVB) 2021 metų ataskaitoje „Už grotų ir sienų: Kalėjimų sistemų modernizavimas siekiant mažinti socialinę atskirtį“ teigiama, kad **ryšių su vaikais palaikymas užtikrina geresnę nuteistųjų psichikos sveikatą, didesnę tikimybę susirasti darbą ir efektyvesnę priklausomybių kontrolę**. Be to, skatina prosocialesnę ir labiau bendradarbiaujančią nuteistųjų elgesį atliekant laisvės atėmimo bausmę ir kuria didesnę motyvaciją įsitraukti į reabilitacines veiklas.

Vokietijos federacijos praktika rodo, kad kalėjimuose intensyviai organizuojamos paslaugos nuteistųjų socialinių ryšių palaikymo tematika. Kalėjimuose yra socialinio darbo skyriai, kuriuose dirba socialinis darbuotojas darbui su šeimomis. Jis atsakingas už bendravimą su nuteistųjų šeimomis, bendradarbiavimą su įstaigomis atsakingomis už mažamečių ir nepilnamečių vaikų interesų atstovavimą bei nevyriausybėmis organizacijomis, kurios teikia paslaugas įkalintų asmenų šeimoms.

Kipro Respublikos kalėjimuose siekiama padėti nuteistiesiems išlaikyti artimą kontaktą su jų šeimos nariais ir ypatingai vaikais. Sudaroma galimybė su vaikais bendrauti vaizdo skambučiais atsižvelgiant ir į laiko juostų skirtumą, kai nuteistasis užsienio pilietis ir vaikai gyvena svetur. Nuteistieji organizuoja renginius, kurių metu nuteistųjų artimieji lankosi kalėjime, o kalėjimo personalas nuteistųjų vaikams įteikia dovanėles. Taip pat kalėjimo teritorijoje yra įrengta vaikų žaidimų aikštelė, kad apsilankymo metu šeimos turėtų galimybę su vaikais užsiimti veikla lauke.

Vengrijos kalėjimų personalas siekdamas padėti nuteistiesiems išlaikyti pozityvų santykį su artimaisiais ir mažamečiais/ nepilnamečiais vaikais iniciavo praktiką, kurios metu nuteistieji daro balso įrašą (seka pasaką), kurį paskui kalėjimo personalas išsiunčia šeimoms. Organizuojamos vaikų stovyklos, kurias apmoka kalėjimų tarnyba ir NVO. Stovyklų metu vaikai gali tam tikram laiko tarpui susitikti su įkalintu tėvu/ motina. Airijos Respublikos praktiko rodo, kad kalėjimų personalui, kurie turi tiesioginį kontaktą su nuteistųjų vaikais, organizuoja bendravimo įgūdžių tobulinimo mokymus. Taip pat kiekviename kalėjime yra darbuotojas atsakingas už nuteistųjų ryšių su šeimą palaikymą. Įkalinimo įstaigoje esantiems nuteistiesiems organizuojami tėvystės kursai (šeimos ryšių programa) (Children of Prisoners Expert Group Meeting, 2019).

Lietuva siekdama perimti gerąją užsienio šalių praktiką pasitelktą nuteistųjų socialinių ryšių palaikymui šios funkcijos įgyvendinimą patikėjo socialiniams darbuotojams dirbantiems kalėjimų Resocializacijos skyriuose (esant poreikiui kontaktuoti su nuteistųjų artimaisiais, organizuoti neformalius renginius, kurių metu šeimos nariai su mažamečiais/ nepilnamečiais vaikais galėtų kelias valandas praleisti kartu dalyvaujant pozityvaus užimtumo veiklose).

Šiuo metu, vadovaujantis Lietuvos Respublikos bausmių vykdymo kodeksu, kalėjimuose nuteistieji turi galimybę palaikyti kontaktą su artimaisiais šiais būdais:

- 1) nuotoliniu arba nekontaktiniu būdu – iki dviejų valandų;
- 2) kontaktiniu būdu – iki trijų valandų (patalpos įrengtos vaikų laisvalaikiui praleisti kartu su tėvais).

Laisvės atėmimo vietų įstaigos atstovams neprižiūrint, nuteistiesiems leidžiama pasimatyti šiais būdais:

- 1) specialiose bausmės atlikimo vietos patalpose – iki dvidešimt keturių valandų;
- 2) pilnamečiam nuteistajam be palydos, o nepilnamečiam nuteistajam – kartu su artimaisiais giminaičiais arba globėjais (rūpintojais) ar kitais pasitikėjimo vertais asmenimis išvykstant pasimatyti iš bausmės atlikimo vietos – iki aštuonių valandų.

Kadangi asmenų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę skaičius didelis, o kalėjimų infrastruktūra nėra tinkama, nes jaučiamas patalpų stygius, LKT praktika rodo, kad ne visiems nuteistiesiems pavyksta pasinaudoti jiems priklausančiomis teisėmis socialinių ryšių palaikymui. Taip pat nėra skirtos saugios (privačios) aplinkos telefoniniams

pokalbiams, o tai sudaro iššūkius jaukiam ir atviram kontaktui su artimuoju palaikyti. Teisės aktuose nėra numatytos atskiros tvarkos bendravimui su vaikais, o tai sudaro sunkumų nuteistiesiems prioritetizuojant skirtą laiką komunikacijai su artimaisiais, t. y. nuteistieji renka skambučius suaugusiems su kuriais per ribotą laiką gali aptarti svarbius klausimus, priimti sprendimus ir pan. Nėra taikoma tėvystės įgūdžių ugdymo programa, kurios metu nuteistieji būtų rengiami susitikimams su vaikais atliepiant mažamečių/ nepilnamečių poreikius, t. y. kaip užmegzti ir palaikyti kontaktą su vaiku ir pan.

Siekiant stiprinti nuteistųjų ryšius su jų artimaisiais, Lietuvos kalėjimų tarnyba per 2023 m. bei 2024 m. pirmą ketvirtį ėmėsi iniciatyvų ir socialinius darbuotojus, dirbančius kalėjimų Resocializacijos skyriuose apmokė Socialinio darbo su nuteistuoju ir jo šeima technikų. Taip pat 2024 m. metiniuose veiklos rodikliuose numatyta, kad šias technikas turi taikyti pagal nuteistųjų poreikį siekiant kryptingo darbo socialinių ryšių atkūrimo/palaikymo/stiprinimo srityje. Nuteistųjų ryšio su vaikais stiprinimui yra reikalingos kompleksinės priemonės, kurios turėtų būti įgyvendinamos tiek individualiu (nuteistojo ir/ar jo vaiko/įstatyminio globėjo), tiek darbuotojų, tiek įstaigos, tiek bausmių vykdymo ar socialinės paramos sistemos lygiu.

Atsižvelgiant į tai, kad Socialinio darbo su nuteistuoju ir jo šeima technikų taikymas yra ganėtinai nauja Lietuvos kalėjimų tarnybos praktika, o ryšių su artimaisiais atkūrimas ir palaikymas yra reikšmingas nuteistųjų resocializacijos veiksnys, ypač svarbu atlikti mokslinius tyrimus, atskleisiančius darbo su nuteistojo šeima kaip socialinio darbo metodo taikymo poveikį nuteistojo resocializacijos procesui bei integracijai į visuomenę. Tokio pobūdžio tyrimų rezultatai būtų svarbūs Lietuvos kalėjimų tarnybos mokslu grįstos socialinio darbo praktikos formavimui, taip pat **efektyvesnei nuteistųjų resocializacijai, kuri padėtų mažinti laisvės atėmimo bausmę atlikusių asmenų nusikalstamo elgesio recidyvą.** Pažymėtina, kad tokių tyrimų rezultatai būtų itin svarbūs ir valstybei bei plačiai visuomenei, kadangi jie **padėtų užtikrinti didesnę visuomenės saugumą bei mažesnę nusikalstamų veikų lygį.**

Atkreiptinas dėmesys, kad šio tyrimo skuba svarbi todėl, kad atliekant nusikalstamo elgesio rizikos vertinimus, socialiniai ryšiai identifikuojami kaip viena iš probleminių sričių, kurios sprendimas yra neatidėliotinas ir būtinas kaip resocializacijos veiksnys. **Investuodami į nuteistųjų socialinių ryšių atkūrimą/ stiprinimą/ palaikymą prisidėsime prie nuteistųjų skaičiaus mažinimo įkalinimo įstaigoje, didinsime visuomenės saugumą bei sumažės poreikis socialinių problemų sprendimui, kurių skaičius šiuo metu didelis.** Taip pat tyrimo organizavimo skuba sietina su poreikiu įvertinti Lietuvos kalėjimų tarnybos taikomus darbo metodus bei užtikrinti, kad diegiami darbo metodai atitiktų itin pažeidžiamos visuomenės grupės – nuteistųjų vaikų geriausius interesus nepadarant didesnės žalos.

Literatūros sąrašas:

- 1) Hawlitschek, K. (2019). Children of Prisoners Expert Group Meeting 3-4 July 2019 Cork, Ireland.
- 2) Solda A., Villeval, M., C. (2020). Exclusion and Reintegration in a Social Dilemma, Economic Inquiry, Vol. 58, Issue 1, pp. 120-149.

- 3) Sakalauskas, G. (2017). (Re)Socializaciją skatinantis įkalinimas? Bausmių taikymo ir vykdymo tarptautinis palyginimas, tendencijos ir perspektyvos Lietuvoje. Recenzuotų mokslinių straipsnių rinkinys, 159-180. Prieiga per internetą: <https://teise.org/wpcontent/uploads/2017/11/Bausmiu-tendencijos-ir-perspektyvos-2017.pdf>.
- 4) Europos Sąjungos finansuojamos Europos kalinių vaikų (angl. Children of Prisoners – Europe; sutr. COPE) tinklaveikla, <https://childrenofprisoners.eu/who-we-are/>.
- 5) Gerybaitė, G. (2022). Asmenų, atliekančių laisvės atėmimo bausmę, socialinė rehabilitacija pusiaukelės namuose iš profesionalo perspektyvos. Socialinis darbas patirtis ir metodai, 2022 29 (1), 105-136.
- 6) Poehlmann J., Dallaire D., Booker Loper A., D. Shear L., 2010. Children's Contact With Their Incarcerated Parents. Am Psychol. 2010 Sep; 65(6): 575–598.
- 7) Kalėjimų departamento prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos resocializacijos skyriaus pažyma 2021-12-29 Nr. LV-6090, Vilnius.